

Emberi Jogok
Európai
Bírósága

AZ EJEB 50 KÉRDÉSBEN

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Az EJEB 50 kérdésben

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye

1 Mikor lépett hatályba az Egyezmény?

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményt - másként az „Emberi Jogok Európai Egyezményét” - 1950. november 4-én írták alá Rómában, és 1953. szeptember 3-án lépett hatályba.

Megerősítette azokat az alapvető jogokat, melyeket az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata korábban lefektetett, és nemzetközi bírói testület felállítását írta elő, melynek feladatául az aláíró államok által elkövetett egyezményesértések kivizsgálását jelölte meg.

2 Mit értünk kiegészítő jegyzőkönyv alatt?

A kiegészítő jegyzőkönyvek további jogokkal bővítik az Egyezmény szövegét, vagy módosítják az abban foglalt korábbi rendelkezéseket.

Az Egyezményt kiegészítő jegyzőkönyvek rendelkezései csak azokat az államokat kötelezik, melyek korábban aláírták és ratifikálták őket; azok, melyek csak aláírtak, de nem ratifikáltak valamely jegyzőkönyvet, nem kötelesek tiszteletben tartani azt.

Az Egyezmény napjainkra 14 kiegészítő jegyzőkönyvvel bővült.

3 Milyen jogokat véd az Egyezmény?

Az Egyezményt ratifikáló államok, vagy „Szerződő Felek” kötelezettséget vállaltak arra, hogy a joghatóságuk alá tartozó összes személy – tehát nem csak saját állampolgárai – számára biztosítják az Egyezményben foglalt polgári és politikai jogokat.

Az Egyezmény garantálta jogok és szabadságok közt megtalálható az élethez, a tisztességes tárgyaláshoz, illetve a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog, a véleménynyilvánítás, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága, és a tulajdon védelme. Az Egyezmény kifejezetten tiltja a kínzást, az embertelen vagy lealacsonyító bánásmódot és büntetést, a kényszermunkát, az önkényes vagy törvénytelen őrizetben tartást, illetve a megkülönböztetés minden formáját az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok élvezete során.

4 Bővül-e az Egyezmény?

Igen. Elsősorban a benne foglalt rendelkezések Európai Emberi Jogi Bíróság általi értelmezése révén. A Bíróság által teremtett esetjog gondoskodik az Egyezmény „korszerűségéről” azokban az ügyekben, melyekkel a jogalkotók az Egyezmény legkorábbi változatának megszövegezésekor még nem számolhattak.

Az Egyezményt bővült és bővül a kiegészítő jegyzőkönyvekben foglalt jogokkal is: a 2003 júliusában csatolt 13. számú jegyzőkönyv a halálbüntetés minden körülmények közti tilalmáról, a 2005 áprilisában csatolt 12. számú jegyzőkönyv a megkülönböztetés általános tilalmáról rendelkezett.

Ezt a dokumentumot a Bíróság Közönségkapcsolati Osztálya állította össze, a benne foglaltak a Bíróságra nézve nem kötelező érvényűek. Célja a Bíróság felépítésének és működésének bemutatása. Részletesebb információkat a Hivatal által kiadott, a Bíróság weboldalán (www.echr.coe.int) elérhető dokumentumokban talál.

© European Court of Human Rights, 2021

European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France

5 A nemzeti bíróságoknak kötelező betartaniuk az Egyezményt?

Az Egyezmény nemzeti szinten is érvényes. A Szerződő Felek a benne foglalt jogok védelmén túl arra is kötelezettséget vállaltak, hogy rendelkezéseit beépítik saját törvénykezésükbe, így azokat a nemzeti bíróságok sem hagyhatják figyelmen kívül. Ha mégis így tesznek, és az érintett kérelemmel él, az Emberi Jogok Európai Bírósága eljár az állam ellen, melynek az illető jogait biztosítani kellett volna.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)

6 Hány tagja van a Bíróságnak?

A Bíróságnak ugyanannyi bírása van, ahány Szerződő Fele az Egyezménynek.

7 Kik és hogyan választják ki a bírakat?

A bírakat az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése választja meg a tagállamok által állított három jelölt közül. A bírák kilenc évig maradnak hivatalban, és nem választhatók újra.

8 Valóban függetlenek a bírák?

Noha a bírakat az egyes államok jelölik, munkájukat egyéni minőségben, és nem országuk képviselőként végzik. Függetlenségük teljes, és nem folytathatnak hivatali kötelességükkel, függetlenségükkel és pártatlanságukkal összeférhetetlen egyéb tevékenységet.

9 Eljárhatnak a bírák saját országukat érintő ügyekben?

A „nemzeti bírák” nem lehetnek egyesbírók. Kivételes esetekben meghívást kapnak a háromtagú bizottságba, a héttagú Kamara és tizenhét tagú Nagykamara ülésein pedig minden esetben részt vesz az érintett Szerződő Fél „nemzeti bírása” is.

10 Mi a Hivatal, és hogyan működik?

A Hivatal olyan testület, mely jogi és adminisztratív eszközökkel támogatja a Bíróság döntéshozó munkáját. Állományát jogászok és ügyintézők mellett üzemeltetési szakemberek és fordítók alkotják.

11 Ki finanszírozza a Bíróság működését?

A Bíróságot az Európa Tanács finanszírozza, melynek költségvetését a tagállamok lakosságuk és egy főre jutó nemzeti össztermékük (GDP) arányában, közösen állják.

A Bíróság költségvetése a bírói és a hivatali testület munkabére mellett a működési költségeket (informatika, hivatalos utazások, fordítás és tolmácsolás, kiadványok, reprezentáció, jogsegély és tényfeltárás, stb.) is fedezi.

12 A Bíróság összetétele ügyenként különböző?

Igen. Az elé terjesztett ügyek vonatkozásában a Bíróság négyféle összetételben járhat el.

A nyilvánvalóan elfogadhatatlan kérelmek elbírálása az egyesbírók hatáskörébe tartozik. A letisztult, kialakult esetjog alapján elbírálható ügyek elfogadhatatlanságának kimondásához avagy elfogadhatóságának és érdemének elbírálásához a Háromtagú Bizottság egyhangú szavazata szükséges. A kérelmek kerülhetnek hét bíróból álló Kamara elé is, mely szótöbbséggel dönt az elfogadhatóság és legtöbbször egyszersmind az ügy érdeme kérdésében is.

Kivételes esetekben – ha egy Kamara hatáskörének átengedése mellett dönt, vagy valamely fél felterjesztési kérelme elfogadásra került – az ügyben a Bíróság tizenhét bíróból álló Nagykamarája jár el.

13 Mi a különbség Kamara és Szekció között?

A Szekció adminisztratív egység, amelyen belül Kamarák (ítélkező tanácsok) állnak fel.

A Bíróságnak öt Szekciója van, ezek mindegyike felállít Kamarákat. Az egyes Szekciók bíráinak munkáját egy-egy elnök és alelnök hangolja össze.

14 Hogyan épülnek fel a Kamarák és a Nagykamarák?

A Kamarát az ügyben eljáró bírói Szekció elnöke, a perelt Állam „színeiben” megválasztott „nemzeti bíró” és öt másik bíró alkotja; ez utóbbiakat a

Szekció elnöke esetleg jelöli ki annak tagjai közül.

A Nagykamara gerincét a Bíróság elnöke és alelnökei, a Szekciók elnökei és a nemzeti bíró alkotják; a közreműködő bírakat sorshúzással választják ki. Felterjesztéses ügyekben olyan bíró nem járhat el, aki a beadványt eredetileg vizsgáló Kamarának is tagja volt.

15 Milyen ügyekben jut szerephez a Nagykamara?

Ügy kétféle előzmény után kerülhet a Nagykamara elé: felterjesztési kérelmet követően vagy hatáskör átengedése nyomán.

Miután a Kamara meghozza ítéletét, a felek bármelyike kérheti az ügy Nagykamara elé terjesztését, aminek azonban csak kivételesen adnak helyt. Arról, hogy az ügy érdemes-e a Nagykamarara általi vizsgálatra, bírói szűrőbizottság határoz. Ügy a Nagykamara elé kerülhet úgy is, hogy a Kamarák valamelyike átengedi hatáskörét, de ez csak kivételes esetekben fordul elő; olyankor, ha az illetékes Kamara szerint az ügy az Egyezmény értelmezése tekintetében lényeges kérdést vet fel, vagy valamely kérdésnek a Kamara általi megítélése a Bíróság által korábban hozott ítélettel ellentétes lehet.

16 Elzárkózhatnak a bírák a részvételtől bizonyos ügyekben?

Igen. A bírának egyenesen kötelességük elzárkózni az olyan ügyben való eljárástól, melyekben korábban valamilyen minőségben már részt vettek. Az érintettet az ilyen eljárásokban másik bíró váltja fel; ha a nemzeti bíró mond le a részvételtől, a Szerződő Fél *ad hoc* bírót delegál helyette.

17 Kik az ad hoc bírúk?

Az ad hoc bírát az érintett kormányzat jelöli ki, ha nemzeti bírója akadályoztatás, a fentiek szerinti lemondás vagy érintettség miatt nem vehet részt az eljárásban.

18 Meddig terjed a Bíróság illetékessége?

A Bíróság nem kezdeményezhet eljárásokat saját hatáskörében. Illetékessége az Emberi Jogok Európai Egyezményének vélelmezett sérelmével összefüggő ügyekre korlátozódik, melyekről egyéni vagy államközi beadványokból szerez tudomást.

A bírósági eljárás menete

19 Ki vihet ügyet a Bíróság elé?

Az Egyezmény a beadványoknak két fő típusát különbözteti meg: a természetes személy, személyek csoportja, gazdasági társaság vagy nem kormányzati szervezet által vélelmezett jogsérelem miatt benyújtott egyéni kérelmet, és a Szerződő Felek vitáján alapuló államok közötti ügyeket.

A Bíróság létrejötté óta a beadványok döntő többségét egyéni kérelmezők egyszeri vagy ismételt egyezményesértést vélelmező, a Bírósághoz közvetlenül benyújtott panaszai teszik ki.

20 Ki ellen jár el a Bíróság?

Eljárni csak olyan államokkal szemben lehet, melyek az Egyezményt megerősítették. Az Egyezményen kívüli államok vagy magánszemélyek ellen benyújtott kérelmek elfogadhatatlannak minősülnek.

21 Hogyan kerülnek az ügyek a Bíróság elé?

Magánszemélyek közvetlenül is benyújthatják kérelmüket. Jogi képviselőre az eljárás megindításához nincs szükség: elég a kérelmezői űrlapot értelemszerűen kitölteni és a szükséges iratokat benyújtani. Az iratok Bírósághoz való benyújtása mindazonáltal nem garantálja sem a kérelem elfogadhatóságát, sem az ügy kérelmező által remélt végkimenetelét.

Az Egyezmény célja, hogy a Bíróság „bármikinek” elérhető legyen – azoknak is, akik valamely tagállam eldugott zugában élnek, illetve vagyontalanok. Ez az oka annak, hogy a Bíróság nem tart igényt eljárási illetékre.

22 Mi a különbség egyéni kérelem és államközi beadvány között?

A Bíróság elé kerülő ügyek túlnyomó többsége magánszemély által benyújtott egyéni kérelem. Államok is élhetnek beadvánnyal az Egyezmény más Szerződő Feleivel szemben; ez utóbbit nevezzük államközi beadványnak.

23 Szüksége van jogi képviselőre annak, aki a Bírósághoz fordul?

Az eljárás megindításának nem feltétele a jogi képviselő; ügyével bárki közvetlenül fordulhat a Bírósághoz. Az ügyvédi

közreműködés azután válik szükségessé, hogy a Bíróság a panaszt az ügyben érintett állam kormányának megküldi észrevételezésre. A kérelmezők az ügyek ebben a szakaszában folyamodhatnak jogsegélyért, ha szükséges.

24 Kik járhatnak el a Bíróságon folyó ügyekben?

Beadvánnyal nem csak arra külön felhatalmazott ügyvédek élhetnek a Bíróság felé. A kérelmezőt bárki képviselheti, aki az Egyezmény tagországainak valamelyikében jogosult ügyvédi tevékenységet folytatni, vagy akit arra a Kamara elnöke erre felhatalmaz.

25 Milyen szakaszokból áll a Bíróság eljárása?

A Bírósághoz benyújtott ügyek elbírálásának két fázisa van : az elfogadhatósági szakasz és az érdemi szakasz. A beadványok feldolgozásának is megvannak a maga fázisai.

Ha a beadvány eleve nyilvánvalóan elfogadhatatlan, egyesbíró is elutasíthatja azt ; döntésével szemben fellebbezésnek helye nincs.

Azokban az ügyekben, melyekhez hasonlót a Bíróság esetjogi gyakorlata már ismer, a Háromtagú Bizottság dönt vagy ítélezik.

A Kamara eljárásában az ügyet a Bíróság eljuttatja a perelt kormányhoz, hogy az megtehesse észrevételeit. Az észrevételeket mindkét félnek írásban kell megtennie. A Bíróság ezt követően dönt arról, szükséges-e a nyilvános tárgyalás – ezek az ügyek azonban a vizsgált ügyszámnak csak töredékét teszik ki. A Kamara mindezek után meghozza ítéletét, mely csak a három hónap elteltével válik

véglegessé. Ez idő alatt a kérelmező és a kormány is kérheti az ügy Nagykamara elé terjesztését, újbóli megfontolás céljából. Ha a Nagykamara bírói szűrőtestülete a kérelemnek helyt ad, az ügy ismételt vizsgálatra és nyilvános tárgyalásra kerül. A Nagykamara ítélete minden esetben végleges.

26 Melyek az elfogadhatóság feltételei?

Ahhoz, hogy a beadvány a Bíróság által elfogadhatónak minősüljön, bizonyos feltételeknek teljesülniük kell; ennek hiányában a kérelem érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor. Ügyet csak akkor lehet a Bíróság elé terjeszteni, ha az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítették, azaz az egyezményesértést panaszolóknak először végig kell járniuk a hazai bírósági rendszer valamennyi fokát, beleértve a legmagasabb szintű bírói fórumot is. Az államnak ugyanis először lehetőséget kell kapnia arra, hogy maga rendezze a panaszolt jogsértés áldozatának a helyzetét.

A kérelemnek az Egyezményben meghatározott jog vagy jogok sérelmére kell vonatkoznia. A Bíróság hatásköre egyéb jogok sérelmének kivizsgálására nem terjed ki. A kérelmet az ügyben hozott utolsó bírói határozatot – az esetek többségében az érintett állam legmagasabb szintű bíróságának az ítéletét – követő négy hónapon belül kell a Bírósághoz benyújtani. Kérelmező csak az állított egyezményesértést személyes és közvetlen áldozata lehet, aki a történetk során jelentős sérelmet szenvedett. Beadvánnyal élni csak az Egyezmény egy vagy több tagországának vonatkozásában lehet, más államok vagy magánszemélyek ellen nem.

27 **Részt vehetnek az eljárásban nem kormányzati szervezetek vagy államok is?**

Nem kormányzati szervek és államok is fordulhatnak beadvánnyal a Bírósághoz, melynek elnöke beavatkozóként is engedélyezheti részvételüket az eljárásban.

28 **Mit értünk harmadik fél beavatkozásán?**

A Bíróság elnöke az eljárásban félként részt nem vevő bármely más Szerződő Felet vagy bármely érintett személyt, aki nem kérelmező, feljogosíthat az eljárásban való részvételre. Ezt beavatkozásnak nevezzük. Az érintett személy vagy állam az ügyben írásos észrevételeket tehet, és részt vehet a nyilvános tárgyalásokon.

29 **Bevonhat a Bíróság szakértőket, vagy meghallgathat tanúvallomásokat?**

Igen. Kivételes esetekben a Bíróság tényfeltárást is kezdeményezhet, és elküldheti képviselőit az érintett országokba, hogy az ottani viszonyokról és az ügyben történekről tisztább képet kapjon. A Bíróság képviselői a helyszíni vizsgálódás során tanúkat is meghallgathatnak.

A Bíróság olykor szakértői segítséget is igénybe vesz – például orvosszakértőket a börtönbüntetésüket töltő kérelmezők vizsgálatához.

30 **Tart a Bíróság nyilvános tárgyalást?**

A Bíróság munkájának legjavát írásban végzi, de bizonyos esetekben nyilvános tárgyalást is elrendelhet.

Ezek helyszíne a Bíróság strasbourg-i épülete. A tárgyalások nyilvánosak, hacsak a Kamara vagy a Nagykamara elnöke a körülményekre való tekintettel másképpen nem határoz. A sajtó képviselői és az érdeklődők általában jelen lehetnek; az előbbieknél a belépéshez csak újságíró igazolványukat kell felmutatniuk.

A tárgyalásokat kamera rögzíti, a felvételek a tárgynapon (hely idő szerinti) 14h30-tól elérhetők a Bíróság weboldalán.

31 **Mit értünk előzetes kifogás alatt?**

Az érintett tagállam kormányának saját álláspontja mellett felsorakoztatott érveit, amelyek szerint az ügy érdemének tárgyalásába a Bíróságnak nem kellene belebocsátkoznia.

32 **Mit értünk békés megegyezés alatt?**

Békés megegyezés alatt az érintett felek közti egyezség értendő, mely véget vet a kérelem nyomán indult eljárásnak. Ha az érintettek vitájuk ilyen módon történő lezárása mellett döntenek, az állam rendszerint pénzzel kártalanítja a kérelmezőt. A békés megegyezés feltételeinek áttekintését követően, amennyiben az emberi jogok sérelmének általában vett veszélye nem igényli az eljárás folytatását, a Bíróság törli az ügyet a lajstromából.

36 **Meddig tart a Bíróságon egy átlagos eljárás?**

A Bíróság egyetlen eljárásának időtartamát sem lehet megjósolni.

A Bíróság törekszik arra, hogy az ügyeket az elfogadásukat követő három éven belül lezárja, egyes eljárások azonban ennél rövidebb vagy hosszabb időt vesznek igénybe.

A Bíróság eljárásának időtartama nyilvánvalóan függ az ügy természetétől, attól, hogy a Bíróság mely testülete jár el, az érintett felek együttműködési készségétől és számos más tényezőtől, így attól is, hogy sor kerül-e tárgyalásra vagy nagykamarai felterjesztésre.

Egyes beadványok természetüknél fogva sürgősek, ezért kiemelten kezelendők, különösen azokban az esetekben, mikor a kérelmező testi épségét – állítása szerint – közvetlen veszély fenyegeti.

A Bíróság az eljárás bármely szakaszában pártolja a békés megegyezést. Amennyiben erre nem kerül sor, a beadvány nyomán indult eljárás ítélethozatalig folytatódik.

33 **Elrendelhet a Bíróság előzetes intézkedést?**

A Bíróság egyes ügyekben dönthet úgy, hogy az érintett tagállamnak már az ügy kivizsgálása folyamán intézkedéseket ír elő. Az államnak rendszerint tartózkodnia kell valamely tervezett lépés megtételétől, például olyan személyek visszatoloncolásától hazájukba, akiket ott állításuk szerint halál vagy kínzás fenyeget.

34 **Nyilvános a Bíróság tanácskozása?**

Nem. A Bíróság mindig zárt ajtók mögött tanácskozik.

35 **Elzárkózott valaha állam a Bírósággal való együttműködéstől?**

Vannak esetek, melyekben az érintett állam hiányos tájékoztatást ad a Bíróságnak, vagy egyenesen megtagadja az eljárás lefolytatásához szükséges adatokba és iratokba való betekintést.

Ilyenkor a Bíróság az Egyezmény 38. cikkében foglaltak szerinti, a Bírósággal való együttműködési kötelezettség elmulasztását is az állam terhére rója.

A Bíróság határozatai és ítéletei

37 Mi a különbség a határozat és az ítélet között?

A határozatokat általában az egyesbírók, a Háromtagú Bizottságok vagy a Kamarák hozzák. Ezek kizárólag a kérelmek elfogadhatóságát érintik, azok érdemét nem. Főszabályként azonban a Kamarák ítéletükben az elfogadhatóság és az érdem felől is döntenek.

38 Mennyiben kötelezi az államokat az elmarasztaló ítélet?

A jogsértést megállapító ítéletek kötelezik a tagállamokat, melyek kötelesek az azokban foglaltak szerint eljárni. Az ítéletek végrehajtását – különösen a kérelmezők által elszenvedett sérelmek ellensúlyozására a Bíróság által megszabott pénzüsszeg mielőbbi folyósítását – az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága ellenőrzi.

39 Meg lehet fellebbezni az ítéletet?

Az elfogadhatóságra vonatkozó határozatok, továbbá a Háromtagú Bizottságok és a Nagykamara által hozott ítéletek véglegesek, ellenük fellebbezésnek helye nincs. A kamarai ítéletekkel szemben a felek három hónapon belül jogorvoslati kérelemmel élhetnek, kérvén az ügy Nagykamara elé terjesztését, újbóli mérlegelés céljából. A nagykamarai felterjesztés indoklásáról bírói szűrőtestület dönt.

40 Milyen eszközei vannak a Bíróságnak ítéletei végrehajtására?

Amikor a Bíróság ítéletét hoz, eljuttatja azt az Európa Tanács Miniszteri Bizottságához, mely kapcsolatba lép az érintett tagországgal, és annak az ítélet végrehajtásért felelős kormány szervével. Meghatározzák a végrehajtás módját, és mindent elkövetnek annak érdekében, hogy hasonló egyezményesértés a jövőben ne fordulhasson elő. Ezt általános intézkedésekkel – jobbra törvénymódosítással – érik el, de szükség szerint egyedi intézkedéseket is foganatosíthatnak.

41 Milyen következményekkel jár a jogsértést megállapító ítélet?

Amennyiben a jogsértés ténye bizonyossá válik, az érintett államnak mindent meg kell tennie az ismétlődés ellen, hogy a Bíróság további elmarasztaló ítéleteit elkerülje. Ehhez esetenként törvényeken is módosítania kell, hogy azok összhangba kerüljenek az Egyezményben foglaltakkal.

42 Mit értünk jogos elégtételen?

Ha a Bíróság elmarasztalja az államot és megállapítja a panaszos jogainak sérelmét, jogos elégtétel – a jogsértés mértékével arányos pénzüsszeg – megfizetésére kötelezi az államot. A Miniszteri Bizottság gondoskodik arról, hogy a Bíróság által megítélt összeget a sértett fél ténylegesen megkapja.

43 Mit értünk pilot- vagy típusügy alatt?

Az utóbbi években a Bíróság új eljárást dolgozott ki, hogy megbirkózhasson

A Bíróság tevékenysége

45 Hány ügy kerül a Bíróság elé?

A Bíróságról elmondható, hogy saját sikerének csapdájába esett: évente több mint 50 ezer új kérelmet fogad. Bizonyos ítéleteinek messzemenő következményei és tevékenysége elismertségének okán egyre ismertebb a tagországok lakóinak körében. Ez évről évre növeli az ügyek számát, melyekben el kell járnia.

46 Melyek a leggyakrabban sértett jogok?

A Bíróság létrejötté óta megállapított jogsértések mintegy felét az Egyezmény 6. cikke szerinti tisztességes tárgyaláshoz és ésszerű időn belüli határozathozatalhoz fűződő jogok sérelme képezte. A Bíróság által feltárt összes jogsértés 58 százaléka az Egyezmény 6. cikkével (méltányos eljárás) vagy az 1. jegyzőkönyv 1. cikkével (tulajdon védelme) függ össze. A Bíróság az ügyek 11 százalékában állapította meg az Egyezmény 2. és 3. cikkében meghatározott jogok (élethez való jog ill. kínzás és embertelen bánásmód tilalma) súlyos sérelmét.

47 Mennyiben hatékonyak az ideiglenes intézkedések?

Az államok többsége eleget tesz a Bíróság kívánalmainak az ideiglenes intézkedések vonatkozásában, de akadnak olyanok is, amelyek nem tartják azokat tiszteletben. Azoknak az államoknak, melyek erre az útra lépnek, a Bíróság az Egyezmény 34. cikkében foglaltak (egyéni kérelem joga) sérelmét is a terhére rója.

a nagyon hasonló okokra, azaz „rendszerproblémákra” (a nemzeti törvények Egyezményrel össze nem egyeztethető elemeire) visszavezethető beadványok özönével.

A Bíróság egy ideje azt a módszert alkalmazza, hogy kiválaszt néhány ilyen ügyet, és míg azokat vizsgálja, a többi hasonlót felfüggeszti, azaz elbírálásukat elhalasztja. Amikor a típusügyben ítéletet hirdet, felhívja az érintett kormány figyelmét a nemzeti törvények Egyezményhez igazításának szükségességére, és meghatározza az ehhez szükséges általános lépéseket. A további hasonló ügyekkel a Bíróság csak ezután foglalkozik.

44 Mit értünk különvélemény alatt?

A bírók véleménye nem szükségképp egyezik azokról az ügyekről, melyekben eljárnak. Ha megfogalmazzák a magukét, az az ítélet függelékébe is bekerül. Rendszerint arra világítanak rá, miért szavaztak a többségi álláspont mellett (egyező vélemény), vagy miben tér el álláspontjuk a bírók többségéétől (különvélemény).

Gyakran ismétlődő kérdések

48 *Lépést tud tartania a Bíróság a társadalmi változásokkal?*

A Bíróságnak értelemszerűen mind gyakrabban kell olyan ügyekben döntenie, melyek az Egyezmény 1950-es aláírásakor nem voltak előre láthatók. Az elmúlt fél évszázadban a Bíróság számos társadalmi jelentőségű ügyben hozott ítéletet; ezek tárgya volt egyebek mellett az abortusz, az eutanázia, a kényszermotózási, a házirabszolgaság, a leszármazás megismerésének joga akkor is, ha az anya anonim módon szült, az iszlám fejkendő köztisztviselőkben és egyetemeken való viselése, az újságírók forrásainak védelme, a romák diszkriminációja, továbbá a környezet védelme.

A Bíróság jövője

49 *Mit tartalmaz a 14. jegyzőkönyv?*

A 14. jegyzőkönyv célja a Bíróság hosszútávú hatékonyságának biztosítása a beadványok rostálásának és feldolgozásának ésszerűsítésével. Konkrétabban: új ítélkező testületek felállítását teszi lehetővé a legegyszerűbb ügyek kezelésére, bővíti az elfogadhatóság követelményeinek körét (a „jelentős hátrány” fogalmával) és kilenc évre növeli a bírák hivatali mandátumát, akik ezután nem választhatók újra. A jegyzőkönyv 2010 június 1. óta hatályos.

50 *Milyen reformokat terveznek?*

A 14. jegyzőkönyvön túl további reformok is időszerűek az Egyezmény rendszerében, melyekről a Bölcsék Társasága elnevezésű jogászcsoporthoz már 2006 novemberében referált az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának. Ez egyebek közt új jogi szűrőtestület felállítását, továbbá egy olyan szervezeti Statútum kidolgozását javasolta, melyet az egyezménymódosításhoz szükséges nemzetközi jogi folyamatnál rugalmasabban lehetne módosítani. Az Európa Tanács Emberi Jogi Szakbizottsága jelenleg is mérlegeli az asztalára tett javaslatokat.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

www.echr.coe.int